

ขอนิสังข์

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหารธรรม วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๕

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ข้อ ๑๒๑๑. เนาะ

ถาม : ๑๒๑๑. เรื่อง “สงสัยในวินัย”

กระผมมีความสงสัยเรื่องวินัย ถ้าโยมโคนจิ๋วที่พบไว้ ต้องให้โยมนำประเคนใหม่ครับ เพราะเห็นพระองค์อื่นบอกว่าต้องประเคน

ตอบ : สงสัยเรื่องวินัย ถ้าเรื่องวินัยนะ เวลาพระบวชใหม่ ถ้าพระบวชใหม่ เวลาหลวงปู่มนั้นเวลาท่านสอนพระท่านให้พระเป็นปะขาวก่อน พอเป็นปะขาวก่อน ต้องฝึก ต้องหัด ต้องอุปัฏฐากพระ พออุปัฏฐากพระมันจะเข้าใจว่าอะไรถูก อะไรผิด แล้วอุปัฏฐากพระจนเย็บผ้าได้ ตัดผ้าได้ ตัดผ้าได้ ย้อมผ้าได้ท่านถึงจะให้บวช ถึงเวลาให้บวช ถ้าตั้งใจบวช แต่ถ้าบวชเป็นประเพณีท่านก็อนุโลมอยู่เหมือนกันว่าให้บวช

ทีนี้พอให้บวชมาแล้ว ถ้ามีการศึกษา การศึกษานะ การศึกษาของเราที่เราศึกษาจบแล้วเราถึงมาทำงาน ทำงานเสร็จแล้วเราถึงลงงานมาบวช ทีนี้เราก็มารู้ว่าเรามีการศึกษาแล้ว แต่มันเป็นเรื่องการศึกษาทางโลก ถ้าเรื่องการศึกษาทางโลกแล้ว พอเข้าไปบวชแล้ว เห็นใหม่ พระบวชใหม่ สิ่งที่ท่านได้ยากคือทนคำสอน พระบวชใหม่ทนคำสอนไม่ได้ เพราะอะไร? เพราะพระบวชใหม่ก็เข้าใจอยู่มีการศึกษาทางโลก พอศึกษาทางโลกด้วยคิดแบบโลกไง ถ้าคิดแบบโลก พอบวชเข้าไปแล้ว ธรรมวินัยเขามีประเพณีของเขา

ถ้ามีประเพณีของเขานะ อย่างเช่นเรื่องผ้า ฟ้านี้ถ้าคนอื่นมาโคนต้องประเคนใหม่? ไม่ต้องหรอก ทำไมต้องประเคน เวลาพระบวชใหม่ บวชเสร็จแล้วบิณฑบาตต้องทำพิณฑุ อธิษฐานเป็นของบุคคล พิณฑุ อธิษฐานเป็นของบุคคลนะ ทำให้เสียสิ แล้วอธิษฐานเป็นของบุคคล นี่เป็นของบุคคลนั้นนะ เป็นของบุคคลแล้วมันก็ใช้ไปจนกว่า ทีนี้เรื่องผ้ามัน

จะมีปัญหาอย่างเดียว ปัญหาที่ว่าเวลามันขาดครองใจ คำว่าขาดครองหมายความว่าอรุณ
ขึ้น แล้วผ้านี้ไม่อยู่ใกล้ตัวเรา ถ้ามันขาดครองไปแล้วเราต้องเสียดล

นี่ไงถ้าคำว่าเสียดลไปแล้ว เวลาเสียดลไปแล้ว เสียดลผ้า แล้วถึงจะปลงอาบัติ
ถ้าไม่เสียดลผ้าปลงอาบัติไม่ตก เสียดลผ้าไปก่อน ผ้านี้เสียดลไปแล้ว คือว่าเสียดล
พอเสียดลไปแล้ว เสียดลให้พระองค์ใดองค์หนึ่ง พระองค์ใดองค์หนึ่งรับไว้แล้ว
พระองค์นั้นต้องปลงอาบัติ ปลงอาบัติเสร็จแล้วพระองค์นั้นจะคืนผ้านี้ให้ พอคืนผ้านี้
ให้ต้องทำพิณทุ อธิษฐานใหม่ คือเริ่มต้นใหม่

ฉะนั้น ในสมัยพุทธกาล เวลาเขาเสียดลผ้าองค์ใดองค์หนึ่ง พระองค์นั้นไม่ยอม
คืน เขาเสียดลแล้วก็เอาไปเลย เอาไปเลยก็ไปฟ้องพระพุทธเจ้าอีก เรื่องการเสียดลผ้า
เรื่องวินัยแต่ละข้อนี้นะ เพราะว่าพระพุทธเจ้าบัญญัติวินัยไปแล้ว นี่บังคับใช้กับสงฆ์
ทั้งหมด สงฆ์ทั้งหมดบางคนเห็นแก่ตัว บางคนเขาเรียกว่าไม่เอื้อเพื่อ ไม่เอื้อเพื่อในธรรม
วินัย ไม่เข้าใจในธรรมวินัย แล้วก็ตีความไปของตัว พระพุทธเจ้าก็บัญญัติแล้วบัญญัติเล่า

ฉะนั้น ผ้านี้ต้องประเคนไหม? ไม่ต้องประเคน ถ้าพูดถึงเราบวชแล้ว เราพิณทุ
อธิษฐานเป็นของเราแล้วไม่ต้องประเคน เพราะของไม่ได้ฉัน ของจะประเคนของต้องฉัน
นี่ของถ้าจะล่วงล้ำคอเข้าไป ล่วงทวารปากเข้าไปต้องประเคน ถ้าไม่ประเคน ของๆ เขา
เราไปฉันของเขาโดยไม่ประเคนเป็นอาบัติปาจิตตีย์ทุกคำกลืน เว้นไว้แต่น้ำกับไม้สีฟันที่
ไม่ต้องประเคน นอกนั้นต้องประเคนหมด แต่ผ้าเราไม่ได้ฉัน ผ้านี้ไม่ได้กิน ไม่มีใคร
กินผ้า

ฉะนั้น ไม่มีใครกินผ้าไม่ต้องประเคน ผ้านี้ไม่ต้องประเคน ทีนี้เวลาพระองค์อื่น
ไปโดน ไปโดนแล้วเขาบอกว่าต้องประเคน ไม่มี ไม่ผิดกรรมวินัย ไม่มี แต่ แต่มันมีนะ
มันมีเรื่องความเคารพ ความเคารพ ความอ่อนน้อม การลงใจ นี่สมัยหลวงปู่มั่นนะ เวลา
หลวงปู่มั่น หลวงตาท่านพูดอยู่ว่าเวลาท่านอุปฐาก เราจะเข้าไปในกุฏิหลวงปู่มั่น เราจะ
เข้าไปทางเท้าของท่าน ท่านนอนอยู่ที่ไหน พระเจ้าไปจะไม่เดินไปทางศีรษะของท่าน
แล้วไปเก็บกลด เก็บกลดแล้วพับที่นอน นี่การเคารพบูชา

ทีนี้การเคารพบูชา เพราะ เพราะหลวงปู่เจี๊ยะเป็นคนอุปฐากผ้าของหลวงปู่มั่น
หลวงตาท่านบอกอยู่ ท่านบอกว่าเราเห็นหลวงปู่เจี๊ยะท่านเป็นเจ๊ก ท่านเป็นเจ๊ก นี่เสียง

อะอะโววาย เสียงเอ็ดตะโร เสียงคังทำนองนั้นแหละ แต่เวลาหลวงตาท่านบอกว่าใคร อยู่ใกล้หลวงปู่มัน ถ้าไม่มีสติ ไม่มีปัญญา อยู่ใกล้หลวงปู่มันไม่ได้หรอก แล้วหลวงปู่ เจี๊ยะท่านเป็นผู้อุปัฏฐากผ้าของหลวงปู่มัน ท่านอุปัฏฐากหลวงปู่มันมาหลายปี

ฉะนั้น เวลาหลวงปู่เจี๊ยะท่านอุปัฏฐากผ้าหลวงปู่มัน ท่านจะเก็บ ท่านจะพับ ท่าน จะทำของท่านเรียบร้อยมาก แล้วใครจะไปโดนผ้าหลวงปู่มันไม่ได้ ถ้าใครไปใกล้ผ้า หลวงปู่มัน หลวงปู่เจี๊ยะบอก แน่ๆๆ ท่านจะไม่ยอมเลยละหลวงปู่เจี๊ยะนี่ เพราะอะไร? เพราะท่านเคารพบูชาหลวงปู่มัน การเคารพบูชาท่านนั้นเป็นเรื่องหนึ่ง แต่การบอกว่าผิควินัย ไม่ผิควินัยนั้นมันเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

ฉะนั้น ถ้าเราเป็นผู้บวชใหม่ใช่ไหม? เราก็บอกว่ามันไม่ผิควินัย มันจะเป็นไรไป มันจะเป็นไรไปมันไม่มีผู้อาวุโส ไม่มีกันต๊ะ ไม่มีผู้สูง ผู้ต่ำ ไม่มีครูบาอาจารย์ ไม่มีเรา ไม่มีพ่อ มีแม่ มีลูก มีหลาน มันมีพ่อ มีแม่ มีลูก มีหลาน มันเคารพบูชากันด้วยคุณธรรมของ ท่าน ถ้าการเคารพบูชากัน หลวงปู่เจี๊ยะท่านจะไม่ให้ใครแตะผ้าหลวงปู่มันเลย ถ้าท่าน อุปัฏฐากอยู่ เพราะท่านรักษาผ้าหลวงปู่มัน แล้วพอหลวงปู่เจี๊ยะท่านถ่ายให้หลวงตา หลวงตาก็เป็นผู้ดูแลผ้าหลวงปู่มัน

หลวงตาท่านบอกเองว่าท่านเป็นผู้อุปัฏฐากผ้าหลวงปู่มัน ผ้าผืนไหน ผ้าชิ้นไหน ท่านเป็นคนเก็บ คนพับ เป็นคนเอาไปให้ แล้วเวลาหลวงปู่มันท่านเอาผ้าอาบของท่าน เอาผ้าห่มของท่าน ของหลวงปู่มันท่านเอาผ้าห่มของท่านไปบังสกุลให้กับหลวงตาที่กุฎิ หลวงตา หลวงตาท่านบอกว่่าก็ผ้าผืนนี้ผมพับอยู่ทุกวัน ก็ผ้าผืนนี้ผมเป็นคนเก็บ คนรักษา คนพับอยู่ทุกวัน ทำไมผมจะจำไม่ได้ แล้วหลวงปู่มันท่านเอาผ้าที่ท่านใช้แล้วไปบังสกุล ไว้ที่นอนของหลวงตา ให้หลวงตาได้ใช้ห่มผ้าห่ม เพราะหลวงตาท่านใช้ผ้า ๓ ผืน ท่าน ไม่ใช้ผ้าห่มใจ

นี่หลวงปู่มันท่านเอาผ้าห่มของท่านไปบังสกุลให้ ไปวางไว้ที่นอนของหลวงตา ให้หลวงตาได้ห่มผ้าห่มนั้น หลวงตาท่านบอกว่าถ้าเป็นผ้าผืนใหม่ ท่านเอาผ้าผืนใหม่มา ท่านก็กลัวเราจะไม่ใช่ ทีนี้พอเป็นผ้าของหลวงปู่มันเราก็ต้องสนองคุณ คือท่านยอมใช้ผ้า ห่มผืนนั้นของหลวงปู่มัน นี่ที่เขาเคารพบูชากัน มันไม่เกี่ยวกับว่ามันต้องประเคน มันจะ ผิควินัยหรือไม่ผิควินัย มันไม่ใช่ ฉะนั้น ถ้าเราศึกษามาเราก็ศึกษาทางวิชาการ เราก็ต้อง บอกว่่าที่ไปที่ไปสิ มันจะอาบติดอะไร มันจะผิควินัยมันก็ต้องว่ามาสิ

ฉะนั้น คนที่เขาทำให้ เขาทำด้วยความเคารพบูชาอาจารย์เขาหรือเปล่า? ถ้าเขาเคารพบูชาอาจารย์ของเขา เขาไม่ให้ใครแตะหรือก แล้วไม่ให้ใครเข้าไปใกล้ด้วย เพราะอะไร? เพราะเขาเคารพบูชาของเขา เขารักขามากกว่าชีวิตนะ เวลาคนเคารพบูชากัน ชีวิตนี้เขาเสียสละให้ได้ทั้งนั้นแหละ ฉะนั้น กรณีอย่างนี้มันเป็นอีกกรณีหนึ่ง

ฉะนั้น ถ้ามว่า

ถาม : สงสัยเรื่องวินัย ผ้านี้ต้องมีการประเคนไหม? ต้องอะไรไหม?

ตอบ : ไม่มีหรือก มันไม่มี เพราะวินัยไม่ได้ว่าอย่างนั้น เพราะการรักษาผ้าต้องบุคคลคนนั้นเป็นเจ้าของผ้า เป็นผู้รักษาผ้า ถ้าเป็นผ้าของเรา ผ้าครองของเรา ผ้า ๓ ผืนเราก็ต้องเป็นคนรักษาเอง ผ้าของพระองค์ไหนก็ต้องรักษาผ้าของพระองค์นั่นเอง แล้วโยมเขามีผ้าหรือเปล่า? โยมเขามีแต่เสื้อผ้า เขาไม่มีผ้าจีวรหรือก โยมเขามีแต่ชุดเสื้อผ้าของเขา เขาก็รักษาเสื้อผ้าของเขา นี่มันอยู่ที่การรักษาใจ

ฉะนั้น อย่างที่ว่านี้เพราะว่าพระเจ้าถามมาว่าสงสัย ที่นี้สงสัย เวลาผู้นำเขาว่าขอนิสัยๆ ถ้ามาขอนิสัยครูบาอาจารย์ ถึงจะได้นิสัยอย่างนี้มา นิสัยครูบาอาจารย์ท่านจะบอกท่านจะฝึก ท่านจะสอน ท่านจะเอาชีวิตท่านเป็นหลักเลย ท่านจะดำรงชีวิตของท่านเหมือนคำสอน แล้วเราก็ดูแบบอย่างอย่างนั้นเลย เห็นไหม นี่พระกรรมฐานๆ เขาอุปัฏฐากครูบาอาจารย์ เขาศึกษาวินัยโดยการปฏิบัติเลย แต่ถ้าเราศึกษาเราไปศึกษาในพระไตรปิฎก ศึกษาในนวโกวาท ศึกษามาแล้วก็ง ทำอย่างไร ทำอย่างไร? แต่ของเราเวลาอยู่กับครูบาอาจารย์ ถ้าผิด ผิดก็หงายท้อง แล้วมันจำแม่น ถ้าผิดนี่เปรี้ยงหงายท้องเลย พอหงายท้อง อู้ฐู จำจนตาย อ้อ อย่างนี้ผิด อย่างนี้ได้หรือไม่ได้

ฉะนั้น

ถาม : ผ้าต้องประเคนไหม?

ตอบ : ไม่ต้อง แต่ทำไมพระเจ้าต้องให้โยมประเคนล่ะ? อันนั้นโยมประเคนพระเจ้าทำอะไรที่มันเกินเลยไปมันก็ไม่ถูกต้องทั้งนั้นแหละ ฉะนั้น เรามาถือเคร่ง ถือเกร็งกันอย่างนั้นมันไม่มีหรือก ผ้าไม่ต้องประเคน เฉพาะผ้าของพวกเรานะ ผ้าของเรา ผ้าของพระไม่ต้องประเคนหรือก แต่ถ้าเป็นผ้าของครูบาอาจารย์ที่เขาเคารพ เขารัก เขาเทิดทูน

เขารักษาของเขา หัวใจของเขา นี่เราต้องมองถึงหัวใจของเขา ธรรมและวินัย วินัยคือ ข้อบังคับ แต่ธรรมนี่มันเกิดจากความผูกพัน เกิดจากความรัก ความผูกพันระหว่าง อาจารย์กับศิษย์ ถ้าอาจารย์กับศิษย์ ศิษย์ที่ไหนเขาก็เคารพครูบาอาจารย์ของเขา เขารักษายังดีกว่าชีวิตของเขาซะ

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าต้องประเคนหรือไม่ต้องประเคนนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง มันไม่ต้องประเคน ไม่ต้องประเคนเพราะมันไม่ขาดประเคน มันไม่ต้องประเคน ไม่มีมิ่งค์ของการประเคน แต่การถือ การเคารพบูชา นั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง แล้วถ้ามีมันก็มีเรื่องการขาดครองเท่านั้นแหละ

๑. เรื่องการขาดครอง

๒. ผ้าขาด ผ้าขาด ถ้าล่วงราตรีเราไม่เห็นเราต้องปะ ต้องชุน ต้องปะ ต้องชุนมันก็ขาดไปแล้ว

ผ่านะถ้าแม่แต่เมล็ดถั่วเขียว หรือเลือด หลังเลือดถ้ามันทะลุ นี่แสดงว่าผ้าขาดครองแล้ว ถ้าเราไม่เห็นนะ ถ้าเราเห็นวันนั้นแล้วเราไม่ได้เย็บ อรุณขึ้นฝ้านั้นถือว่าขาดครอง ขาดครองต้องเสียดสะ ถ้าเสียดสะแล้ว นี่เสียดสะให้พระพระต้องคืนให้ เพราะเขาไม่ใช่เสียดสะให้ เขาเสียดสะเป็นการปรับโทษตัวเอง ปรับโทษตัวเองว่าตัวเองสะเพราะทำให้ผ้าครองขาดจากครอง นี่เสียดสะไป มันเป็นเพราะวัตถุนั้นเป็นต้นอาบัติ เขาเรียกว่าวัตถุนั้นเป็นนิสัคคีย์ ตัวพระองค์เป็นปาจิตติย์

นิสัคคีย์ปาจิตติย์เกิดจากตรงนี้ ต้องเสียดสะของสิ่งนั้นถึงจะปลงอาบัติตก ถ้าปลงอาบัติเสร็จแล้วพระนั้นจะคืนผ้าให้ เมื่อก่อนถ้าเราเถรตรงนะ ก็เขาให้เราไปแล้วก็เป็นสิทธิของเรา เราก็เอาไปเลย มีในพระไตรปิฎกเราเคยดูอยู่ นี่มีพระบางองค์ พอเขาเสียดสะผ้าไม่คืนให้เจ้าของ ไปเลย พระองค์นั้นไปฟ้องพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าก็บังคับกรณีนี้มันมีอยู่ในพระไตรปิฎก

ฉะนั้น เวลาเราบวชไป ๓ เดือน บวชไป ๑๐ วัน ๒๐ วัน กรณีอย่างนี้ยังไม่เกิดกับเราหรอก เพราะผ้าเรายังไม่เก่า ยังไม่ชำรุด แต่ถ้าพระที่บวชมาตลอดชีวิต ๓ ปีมันจะผูกหมุด ผ้าจีวรใช้ ๒ ปีกว่า ๓ ปีไม่เกินนั้น ถ้าเกินนั้นผ้าจะผูกแล้ว ผูกแล้วผ้าฝ้ายมันปะไม่อยู่

หรือก มันจะขาดหมด ฉะนั้น เวลาขาดหมดเขาเปลี่ยนผ้า ถ้าย้อมมันจะเกิดกรณีอย่างนี้ขึ้นมา

ฉะนั้น เราไปบวชใหม่ เราไปคูแล้วเราก็สงฆ์ สงฆ์แล้วก็ไม่ถามอาจารย์ที่บวชเนาะ สงฆ์แล้วทำไมมาถามในเว็บไซค์เนาะ สงฆ์ไม่ถามคน มาถามเหล็ก มาถามเครื่องไม้ สงฆ์ต้องถามคนสิ มาถามเหล็กได้อย่างไร? คอมพิวเตอร์มันก็เป็นเหล็กใช้ไหม? สงฆ์ก็ถามคน ถามอาจารย์ของตัวเองแล้วขอนิสัยไง ถ้าได้นิสัยแล้วก็จบ

กรณีนี้เรื่องผ้า เรื่องอะไร นี่วินัยนะอยู่ที่คนเอื้อเพื่อและไม่เอื้อเพื่อ ถ้าไม่เอื้อเพื่อก็เห็นเป็นของเล็กน้อย ไม่เป็นไรๆ แล้วเวลาปฏิบัติก็ปฏิบัติไม่ได้ผล ทำไมเราปฏิบัติไม่ได้ทำอะไรไม่ได้ เพราะไม่เอื้อเพื่อ คนเราจิตใจไม่เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ จิตใจไม่เปิดกว้าง ทำอะไรก็ไม่ประสบความสำเร็จหรือก แต่จิตใจคนเอื้อเพื่อเผื่อแผ่นะ อะไรผิด อะไรถูกจิตใจมันอ่อนนุ่ม จิตใจควรแก่การงาน การปฏิบัติสิ่งใดๆ มันก็จะเป็นประโยชน์กับเรา มันจะเป็นคุณงามความดีไป

ฉะนั้น อันนี้แบบว่าสงฆ์เรื่องวินัย อันนี้สงฆ์เรื่องตัวเอง

ข้อ ๑๒๑๒. เนาะ

ถาม : ๑๒๑๒. เรื่อง “รู้สึกอึดอัดในใจ”

สวัสดิ์คะ หนูรู้สึกอึดอัดใจเหลือเกิน จิตใจไม่เป็นสุขเลย เพราะว่าหนูไม่ชอบเพื่อนในภาคที่เรียนด้วยกัน คือเขาทำตัวไม่ดี (ในสายตาหนู) แล้วหนูก็รู้สึกไม่ถูกชะตากับเขา ถามว่าเขาทำอะไรให้หนูเดือดร้อนหรือเปล่า? เขาไม่ได้ทำอะไรให้ แต่เราไม่ชอบเขา รู้สึกว่าเขาจะทำอะไรให้รู้สึกขัดหู ขัดตา เขาทำตัวไม่ดี มันไม่ใช่เรื่องของเรา อันนี้หนูทราบค่ะ แต่เวลาเห็นเขาทำแบบนั้นแล้วหนูยังไม่ชอบๆ มากขึ้นไปเรื่อยๆ ค่ะ หนูเลยอึดอัดที่ต้องเป็นแบบนี้ อยากทำใจให้สงบ ไม่ไปคิดเร้าๆ เรื่องของเขา แต่ว่าหนูพยายามอย่างไรมันก็อดไม่ได้ค่ะ หลวงพ่อ หนูอยากให้หลวงพ่ช่วยชี้แนะ หนูจะได้ปรับปรุงจิตใจที่คิดไม่ดีแบบนี้หน่อย ขอขอบคุณหลวงพ่่มากค่ะ

ตอบ : ความจริงทุกคนรู้สึกตัวหมดเลย หนูก็รู้ว่ามันไม่ดี หนูอยากปรับปรุงจิตใจของหนู แต่หนูทำไม่ได้ค่ะ (หัวเราะ) มันก็อึดอัดแต่ตัวเองค่ะ กรณีอย่างนี้มันกรณี

เรื่องของเวร ของกรรม เรื่องของเวร เรื่องของกรรมนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมมาเป็นพระโพธิสัตว์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมมาเป็นพระโพธิสัตว์ จะมาตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เทวทัตก็มาเกิดเป็นลูกพี่ลูกน้อง เทวทัตเองก็มาเกิดเป็นลูกพี่ลูกน้องขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกบวชหมดแล้ว เห็นไหม นี่ออกบวช ในตระกูลทุกตระกูลต้องมีลูกหลานออกไปบวชกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่พระเทวทัตก็ออกมาด้วยองค์หนึ่ง ถ้าออกบวชมาด้วยองค์หนึ่ง พระนันทะ พระต่างๆ ออกบวชราชกุมาร ๖ องค์ ๕ ทั้งอุบาลีออกบวชไป นี่มันก็ออกบวช

เราจะบอกว่าเรื่องเวรเรื่องกรรมมันมีของมัน เรื่องเวรเรื่องกรรม ถ้าเรื่องเวรเรื่องกรรมนะ แต่เวลาเรื่องเวรเรื่องกรรม พอเวลาเทวทัตมาบวชแล้ว นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ดูแลทั้งนั้นแหละ แล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าดูแล นี่ความเห็นของเขาไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นอะไร? เป็นพระอรหันต์ เป็นศาสดา เป็นครูเอกของโลก เป็นผู้สั่งสอนทั้งหมด แต่เทวทัตอึดอัดขัดข้องไปหมดเลย เทวทัตว่าพระพุทธเจ้าสอนผิด พระพุทธเจ้าสอนไม่ดี เทวทัตจะปกครองสงฆ์ เทวทัตจะขอพระพุทธเจ้าเลยว่าจะปกครองสงฆ์

แล้วถ้าเทวทัตปกครองสงฆ์ ด้วยความเห็นผิดของเทวทัตนะ นี่เพราะเทวทัตที่ทำอยู่นั้นเพราะอะไร? เพราะมารมันครอบงำใจของพระเทวทัตหมดเลย พระเทวทัตตอนมาบวชใหม่ๆ ทำฌาน โลภียได้ เหาะเหินเดินฟ้าได้ แปลงร่างเป็นงูไปพันศิรยะอชาตศัตรูได้ นี่เขาก็ทำของเขาได้ ปกติเขาก็ว่าเขาเป็นคนดีนั่นแหละ แต่ด้วยเวรด้วยกรรม เห็นไหม ด้วยเวรด้วยกรรม เพราะว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชาติที่ผ่านมาเป็นพระเวสสันดร เทวทัตถ้าย้อนไปก็เป็นชุก เป็นอะไร นี่มันสร้างเวรสร้างกรรมกันมาทั้งนั้นแหละ

ถ้าสร้างเวรสร้างกรรมกันมา แต่ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระราชกุมารออกบวชนี้เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา เป็นพระอรหันต์แล้ว นี่รู้ทั้งนั้นแหละ แล้วก็บอกว่าถ้ารู้อย่างนั้นทำไมให้เทวทัตบวช ทำไมไม่กันเทวทัตไว้ตั้งแต่แรกเลย ไม่ให้บวชๆ ทำไมปล่อยให้เทวทัตบวชเข้ามา ให้เทวทัตมาสร้างเวรสร้างกรรม นี่เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร ทุกคนมีเวรมีกรรมมาทั้งนั้นแหละ ฉะนั้น สิ่งที่

มันมีเวอร์นี้กรรม เห็นใหม่ กรรมเก่า กรรมใหม่ เขามีกรรมของเขาอย่างนั้น เขาคิดของเขาอย่างนั้น

ฉะนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ประคองมาทั้งนั้นแหละ ประคองสิ่งนี้มา แต่เทวทัตก็ทำของเขาด้วยเต็มไม้เต็มมือนะ เวลาเทวทัตก็ทำกรรมของเขาเต็มไม้เต็มมือ แต่เขาได้คิด เขาได้คิดเขาจะมาขอขมาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นใหม่ แล้วก็ส่งข่าว คนมาบอกว่าจะมาขอขมา แล้วก็บอกพระมาตลอดว่ามาถึงไหนแล้ว พระก็รับมาบอกองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะเรื่องมันเกิดขึ้นมา มันกระทบกันรุนแรงไปมากเลย แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกกับพระบอกว่า

“เทวทัตมาหาเราไม่ได้หรือ เทวทัตไม่ได้พบเราอีกแล้ว” ไม่มีใครเชื่อ

“มาหาได้อย่างไร? มาถึงปากประตูอยู่แล้ว ก็จะเข้าวัดอยู่แล้ว เทวทัตเดินมาอยู่เรื่อยๆ”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “เทวทัตจะไม่เห็นเราหรือ เทวทัตจะไม่ได้พบเราหรือ”

คนก็ยังไม่ได้คิดนะ พอมาถึงปากประตูเทวทัตลงก่อน จะลงมาชำระล้างร่างกาย จะทำความสะอาดก็จะมาเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ลงจากแคร่ไปชรัณก็สูบไปเลย สูบไปเลย เอาคติธรรมอันนี้มาเตือนใจเรา เห็นใหม่ เอาคติธรรมอันนี้มาเตือนใจเรา เอามาเตือนใจเราซะ เพราะหนูก็บอกอยู่แล้วว่า

“เขาไม่ดีในสายตาหนู แต่เขาก็ไม่ทำอะไรเสียหายหรือ แต่หนูไม่ชอบๆๆ”

เราไปมองเขาผิดเอง เขาจะดี เขาจะชั่วมันก็เรื่องของเขา ถ้าคนเขาดี กรรมเขาดีเขาจะคิดสิ่งที่ดีๆ ของเขา เขาทำของเขา ชีวิตจิตใจของเขา ก็เวรกรรมของเขา เรานี้เป็นลูกศิษย์กรรมฐานเสียเอง แล้วเราก็บอกเราเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเสียเอง เรารู้ที่อยู่ว่าเราไม่ชอบเขา เขาทำไม่ดีในสายตาของเรา แต่เขาก็ไม่ทำ นี่เพราะคำถามเขาถามมาอย่างนี้หมด เขาก็ไม่ทำอะไรเสียหาย แต่เขาทำไม่ดีในสายตาของเรา ถ้าในสายตาของเราก็ความรู้สึกของเราไง

ถ้าความรู้สึกของเรา แล้วความรู้สึกของเรา เวลาไม่พอใจ ในสายตาของเราเราไม่พอใจ แล้วเราก็มาทุกษ์ร้อนของเราเอง แล้วจะแก้อย่างไร? นี่ให้หลวงพ่ोजินนำ จินนำก็ดูสิ ดูเทวทัต เทวทัตจะขอปกครองสงฆ์แทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เทวทัตจะขอให้พระทำตามทีเทวทัตต้องการ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เคยให้เทวทัตเลย

“เทวทัต แม้แต่พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะเป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา เรายังไม่ให้ปกครองสงฆ์ แล้วเรามีดีอะไรเท่ากับพระสารีบุตร เทาพระโมคคัลลานะ”

อันนี้ก็เหมือนกัน เอาคติธรรมอย่างนี้มาสอนตัวเอง อันนี้ก็เหมือนกัน เรามีดีแค่ไหน เราถึงบอกว่าเราไม่ชอบเขา แล้วเรามีดีแค่ไหน เอาคุณงามความดีอย่างนี้ เอาความกระทบกระเทือนอย่างนี้เข้ามาชำระล้างในใจของเรา ถ้าเข้ามาชำระล้างในใจของเราได้ เห็นไหม ชำระล้างใจของเรา รักษาตัวเราเอง รักษาใจของเรา เรื่องของเขาเป็นเรื่องของเขา เขาจะดี เขาจะชั่ว กรรมเก่า สิ่งที่ทำกันมาแล้วถึงได้มาเกิดร่วมกัน เราปฏิเสธไม่ได้

กรณีอย่างนี้มันเป็นกรณีของวัยรุ่นใน อยู่โรงเรียนนี้ไม่ชอบหน้าเพื่อนก็ย้ายโรงเรียน อยู่โรงเรียนนี้ไม่ชอบหน้าเพื่อนก็ย้ายโรงเรียน แล้วย้ายโรงเรียนพ่อแม่เดือดร้อนตายเลย ไม่มีโรงเรียนไหนที่เอ็งจะชอบใจ รักคนไปหมดมันไม่มี สงสัยต้องไปเรียนดาวอังคาร ต้องส่งไปเรียนดาวอังคารมันจะได้ไม่เจอใครเลย แต่ถ้ามันเจอใคร นี่มันเป็นปัญหาสังคม กรรมเก่า กรรมใหม่นะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าคนที่เกิดมานี้เราไม่เคยเป็นญาติ เป็นพี่ เป็นน้องกันมา เราไม่เคยสร้างเวรสร้างกรรมกันมาในโลกนี้ไม่มีเลย เพราะจิตใจนี้เวียนตายเวียนเกิดมาในวัฏฏะ ไม่มีที่จบ ไม่มีที่สิ้น

ฉะนั้น สิ่งที่มีมันเวียนตายเวียนเกิดกันมามันเป็นอดีตใช่ไหม? มันเป็นกรรมเก่า แล้วกรรมเก่าเราจะไปแก้ไขตรงไหนล่ะ? แต่ถ้าเป็นกรรมใหม่ กรรมใหม่ก็กรรมปัจจุบันนี้ ถ้าเราไม่ชอบหน้าเขา นี่เขาบอกให้เราช่วยชี้แนะ เราช่วยชี้แนะ เรายกองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับพระเทวทัตมาเป็นตัวอย่างเลย แล้วเราเอาตัวอย่างนี้สอนเรา แล้วถ้าสอนเราได้ อันนี้มันจะเป็นประโยชน์กับเรา

ฉะนั้น อันนั้นเป็นปัญหานั้น นี่ปัญหานี้แหละ ปัญหาอันแรกเรื่องอาบน้ำ จบ ไม่ต้องพูดถึงมัน ทีนี้เรื่องอาบน้ำจบแล้วมันก็เรื่องภาวนา ถ้าเรื่องภาวนานะ สิ่งที่เคยภาวนาได้ นี่

เวลาจิตที่เมื่อก่อนมันภาวนาได้ วิธีแก้ไขใช้ใหม่ สิ่งทีภาวนาได้มันมีแสงมีสิ่งใดก็แล้วแต่ที่มันเกิดต่อเนืองนะ

ถาม : ๑. เวลาภาวนา จิตคิดแต่เรื่องนี่ แก้ไขอย่างไรก็ไม่หาย อยากให้หลวงพ่อบอกวิธีแก้ไขด้วย

ตอบ : วิธีแก้ไขแล้วก็กลับมาพุทโธ กลับมาพุทโธให้มันสงบเข้ามา สิ่งทีเวลาเราทำความผิด อริยวินัยเราทำความผิดพลาดสิ่งใดไว้ แล้วเราได้ขอโทษขอโพยมันก็จบแล้วละ ไม่อย่างนั้นเวลาพระเป็นอาบัติขึ้นมา พระปลงอาบัติ ปลงอาบัติไปแล้ว นี่ปลงอาบัติคือเริ่มต้นใหม่ กรรมมันไม่จบหรือ กรรมก็คือกรรม แต่ปลงอาบัติแล้วมันแบบว่าขอโทษขอโพยกันแล้ว ทีนี้ว่าสาธุ สาธุ คือจะไม่ทำอย่างนั้นอีก จะไม่ทำสิ่งใดอีก แล้วก็ภาวนาต่อไป ไม่อย่างนั้นภาวนาไม่ลงหรือ

อย่างเช่นถ้าพระเป็นอาบัตินะมันวิตกกังวลแต่เรื่องนั้น ถ้าวิตกกังวลเรื่องนั้นนะเราปลงอาบัติแล้ว จบ พอจบแล้วนะ จบแล้วมันสะอาดบริสุทธิ์ใหม่? จบแล้วก็คือจบ จบแล้วเวรกรรมก็คือเวรกรรม แต่เราเริ่มต้นใหม่ๆ เริ่มต้นใหม่ก็ภาวนาใหม่ มันจะไปตัดนิเวรกรรม นิเวรกรรมมันกั้นไม่ให้จิตลงสมาธิใจ นิเวรกรรมมันกั้นทุกอย่างเลย นิเวรณก็คือความวิตกกังวล ความลังเลสงสัย ความต่างๆ มันมีในใจคนทั้งนั้นแหละ

ฉะนั้น สิ่งทีว่าเราทำผิดแล้วก็คือทำผิดไป มันเป็นจังหวะ โอกาส มันเป็นสิ่งทีกระทบอันนั้นจบไปแล้ว จบไปแล้ว มันเป็นอย่างนี้ทั้งนั้นแหละ คนเรามันมีความเข้าใจผิด มันมีความเห็นผิด มีต่างๆ แล้วถ้าเราปรับให้มันถูกมันก็จบ จบแล้ว

ถาม : ๒. ข้อสองนี้ผมขอถามตอนที่ยังภาวนาได้ เวลาภาวนาตอนเกิดอาการมีแสง เหมือนคลื่นเป็นดวงวงกลมพุ่งออกมาจากหน้าผาก จากดวงใหญ่สู่ดวงเล็กต่างๆ สภาวะแบบนี้คืออะไร? และจะทำอย่างไรต่อไปเพื่อให้การภาวนานี้ก้าวหน้าขึ้น

ตอบ : ถ้าแสงอะไรมันเกิดขึ้น เราพุทโธไว้เฉยๆ คำว่าแสงอะไรเกิดขึ้นนะมันเป็นการชักนำให้เราอยากรู้ อยากเห็น ฉะนั้น แสงเกิดขึ้น นี่แสงเกิดขึ้น ถ้าจิตมันสงบแล้วบางทีมันมีแสง ถ้ามีแสงขึ้นมา คนทีมีแสงก็มีแสง ทีนี้เราภาวนาไปเรากำหนดพุทโธ พุทโธ พุทโธ แสงนั้นมันจะหายไป แสงนั้นจะหายไปเพราะเราภาวนาเพื่อความสงบของใจ เราไม่ได้ภาวนาเอาแสง

ถ้าภาวนาเอาแสงนะ พระอาทิตย์มันส่องมานี่แสงทั้งนั้นแหละ แล้วพระอาทิตย์มันส่องมามันได้อะไรขึ้นมา? มันไม่ได้อะไรหรอก แต่ที่นี้พอจิตเราสงบเราเห็นแสง พอเราเห็นแสงจิตมันภูมิใจไง เราารู้ เราเห็น อย่างเช่นเราได้สมบัติสิ่งใดเราก็มารู้ว่าเราได้ใช้ไหม? แล้วเวลาแสงอาทิตย์มาอย่างกว้างร่มลี ไปยืนกลางแดดเลย แสงมานี่แสงของฉัน ทำไมเวลาเจอแดดจึงหนีหมดเลย ทำไมไม่เอาล่ะ? เพราะมันไม่ใช่ของเรา แต่เวลาจิตมันเห็นแสง ทำไมมันไปชอบล่ะ? จิตมันจะเห็นแสง นี้เวลาภาวนาจิตมันสงบแล้วแสงมันพุ่งออกไป

เราจะบอกว่าถ้าเราเอาแสงเป็นตัวตั้งนะเดี๋ยวเราจะเสียใจ เพราะแสงนี้มันจะไม่อยู่กับเราตลอดไปหรอก แสงนี้มันมาชั่วคราว มันเป็นอนิจจัง มันเกิดขึ้นเดี๋ยวมันก็แปรปรวน ถ้ามันแปรปรวนไปแล้วนะเราไม่ทุกข์ตายหรือ? ทำไมเราเอาชีวิตนี้ไปแขวนไว้กับสิ่งนั้นล่ะ? แสงถ้ามันจะเห็นนะ ถ้าจิตมันดีมันจะเห็น แต่พอเห็นแล้วเราจะพัฒนาคือว่าเราให้จิตสงบ พอจิตแล้วแสงนั้นมันจะหายไป เพราะจิตสงบแล้วไปออกรู้แสง มันอยู่แค่นั้นแหละมันส่งออก

จิตรับรู้ การรับรู้คือการส่งออก ถ้าจิตมันไม่ส่งออกมันรับรู้ไม่ได้ จิตจะไปรับรู้อะไรมันส่งออกมารู้สิ่งนั้น แต่ถ้าจิตไม่สงบมันจะเห็นแสงไหม? นี่ถ้าจิตสงบมันจะเห็นแสง มันก็จะรับรู้อยู่แค่นี้ใช้ไหม? จะภาวนาจะย้ายอยู่กับที่ใช้ไหม? แต่พอมันเห็นแสง อ้อ มันเห็นแสงมันก็ตื่นตื่น มันเป็นประสบการณ์ไง พอรู้แล้ว เห็นแสงแล้วเราจะไม่พัฒนา เราจะอยู่แค่แสงนี้

ฉะนั้น ถ้าเราปล่อยแสง ปล่อยแสงจิตจะเป็นอิสระเข้ามา นี่ถ้าเรากำหนดแล้ว ไม่ต้องไปตาม พอไปตาม เดี่ยวดวงเล็ก ดวงใหญ่ไม่มีวันจบหรอก นี่เขาเรียกว่านิมิตมันออกรู้ ถ้าออกรู้มันก็เป็นประโยชน์ ไม่ใช่เป็นประโยชน์หรอก มันเป็นการบอกว่าจิตมันพัฒนาขึ้นมา จากปกติเราไม่เห็นอะไรเลย แล้วพอไปเห็นแสง เราเห็นแสงกับจิตสงบเราจะเอาอะไร? ถ้าจิตสงบใช้ไหมเรากำหนดพุทโธของเราไป มันสงบเข้ามา พอสงบแล้วฝึกหัดใช้ปัญญา ตรงนี้ต่างหากสำคัญ

ถ้าจิตสงบแล้วฝึกหัดใช้ปัญญา ปัญญาใช้ในอะไร? ปัญญามันก็ใช้แยกแยะ แยกแยะในชีวิต ในความขุ่นข้องหมองใจ ในใจที่ทุกข์ๆ อยู่ที่นี่ ใจที่พุดถึงเรื่องน้ำ เรื่องอาบน้ำ เราพิจารณาไปสิ อ้าว มันเสียหายตรงไหนล่ะ? เราทำเสียงดังไหม? ทำ แล้วหลวงพ่อบุญคุณไหม? ถูก แล้วมันผ่านไป แล้ว ผ่าน อ้าว แล้วมันมีอะไรเหลือล่ะ? มันไม่มีอะไร

อยู่แล้ว มันจบไปแล้ว อ้าว เสียงดังก็เสียงดังจริงๆ อ้าว เสียงดังจริงๆ หลวงพ่อมาดู ก็มาดูจริงๆ อ้าว หลวงพ่อพูดก็หลวงพ่อพูดจริงๆ ก็พูดแล้ว พูดมันก็คือการสื่อ การสอนไข้ใหม่

คู่มือเวลาหลวงปู่มันท่านเทศน์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ขึ้นมา ก็เทศนาว่าการมา นั่นก็เพื่อสั่งสอน พอสั่งสอนแล้วก็คือจบ สั่งสอนแล้วจบ เพียงแต่ว่าผู้ที่รับการสั่งสอนนั้นจะได้พัฒนาหรือไม่พัฒนา พอสั่งสอนไปแล้วนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดถึงอริยสัจ เรามาปฏิบัติแล้วอริยสัจจะเกิดกับเราไหม? ในหัวใจเราจะป็นจริงขึ้นมาไหม? ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา มันก็เป็นประโยชน์ของเรา ถ้ามันไม่เป็นจริงขึ้นมาเราก็ชวนขวยของเรา

สิ่งที่มันเป็นจริงก็เป็นจริง ถ้าจิตสงบแล้วเอาตัวนี้มาพิจารณา พิจารณาว่ามันผิดพลาดเพราะอะไร? มันผิดพลาดเพราะว่าหนึ่งเราชะล่าใจ ผิดพลาดเพราะว่าเสียงลม เสียงอะไรมันพัดพาสิ่งนี้ไป นี่สิ่งนี้มันผิดพลาด แล้วมันก็แก้ไข พอแก้ไขไปแล้วมันก็จบ นี่พูดถึงถ้าจิตสงบแล้วเอามาพิจารณานะ ถ้าพิจารณาแล้วมันจบใจ มันไม่มีปัญหาอย่างนี้ แล้วพอมานำพิจารณา ถ้ามันละเอียดเข้าไปมันพิจารณาถึงชีวิต พิจารณาถึงการเกิด

สิ่งที่ป็นปัญหาที่สุดของพวกเรานี้คือการเกิดและการตาย เกิดขึ้นมา เห็นไหม เกิดขึ้นมาถึงมีเรา แล้วต้องตาย แต่ถ้าพิจารณาตรงนี้แล้วนะ นี่มันตายแล้วมันจะไม่เกิด ถ้ามันจะไม่เกิดอีก ไม่เกิดอีกมันก็จะไม่มีการเกิดและการตาย มันไม่มีการตาย เพราะไม่มีการเกิดอีก ไม่มีสิ่งใดๆ เลย แต่ถ้ายังมีการเกิด แล้วจิตนี้มันต้องเกิด จิตที่มันมีปัญหายู่นี่ เพราะมันต้องเกิด มันไม่มีที่สิ้นสุดหรือมันต้องเกิด ในเมื่อมีเหตุ มีปัจจัยมันต้องเกิดแน่นอน ถ้ามันเกิดแน่นอน ตอนนี้เรามีสติปัญญายู่นะ เราพยายามทำของเราอยู่ ตอนนี้เกิดดี

เกิดดีคืออะไร? เกิดดีคือเรากำหนดพุทโธ พุทธานุสติเรากอดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้ เรากอดพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ไว้ ชีวิตของเรานั้นก็จะไม่ไหลไปตามกระแสโลก นี่เกิดอย่างนี้เกิดดี เกิดในการกระทำ กำหนดพุทโธ นี่เกิดคับๆ ในใจ กำหนดพุทโธ พุทโธเราตั้งใจของเราไว้ สิ่งนี้มันเป็นประโยชน์กับเรา

ถ้าเป็นประโยชน์กับเรา นี่ถ้ามันเกิด เกิดอะไร? เกิดกรรม ถ้ามันประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันจะมีศีล สมาธิ ปัญญาขึ้นมา ถ้ามีศีล สมาธิ ปัญญาขึ้นมา มันก็จะไปแก้ไข แก้ไข

อวิชา พอแก้ไขวิชา ค้นหาคความทะยานอยากอยู่ในหัวใจ อนุสัยที่นอนมากับใจ ถ้ามันแก้เหตุปัจจัยนี้หมด เห็นใหม่ นี่เป็นธรรมดาๆ มันจะเกิดอีกไหม? ถ้ามันไม่เกิดอีก มันก็จบ ถ้ามันไม่เกิดอีก มันไม่เกิดมันก็ไม่มีความใดๆ เลย นี่เหตุสำคัญของเราก็คือการเกิดและการตาย

ที่นี้การเกิดและการตายมันผลของวิญญูะ เวลาคนที่เขามีสติปัญญาณะ สิ่งนี้มันก็เป็นผลของวิญญูะ ผลของวิญญูะมันเหมือนกับที่ว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมชาติคือวิญญูะ ธรรมชาติคือวัตถุธาตุ ธรรมชาติคือสภาวะ ธรรมชาติคือการหมุนเวียนไปโดยธรรมชาติ นี่ธรรมชาติ ธรรมะเหนือธรรมชาติ ถ้าเราจะทำของเราเหนือธรรมชาตินะ นี่ผลของวิญญูะคือผลการเวียนตายเวียนเกิด ฉะนั้น เวียนตายเวียนเกิด ผลของวิญญูะแต่ก็ยังมีบุญ บุญพาเกิดกับบาปพาเกิดนะ ถ้าบาปพาเกิด เกิดมาแล้วมันไม่เชื่อสิ่งใด เกิดมาแล้วมันก็ขวางโลกไปตลอด แต่ถ้าบุญพาเกิด เราเกิดมาแล้วเรายังมีโอกาส มีการกระทำของเรา

นี่ผลของวิญญูะ แล้วเอาผลของวิญญูะนั้นมาประพฤติปฏิบัติ เอาผลของวิญญูะนั้นมาแก้ไขจิตใจของเรา นี่ถ้ามันแก้ไขจิตใจของเรา ถ้าเราภาวนาขึ้นมาได้มันมีธรรมโอสถ ธรรมโอสถ เห็นใหม่ นี่ธรรมโอสถ ถ้ามันเกิดปัญญาญาณขึ้นมา มันจะเกิดธรรมารสรสชาติของธรรม จิตมันสงบมันเห็นแสงเราก็ได้รสชาติอันหนึ่ง รสชาติที่จิตได้สัมผัส เป็นปัจจัดตั้ง เป็นสันทิฐฐิโก แล้วถ้าเกิดรสชาติของปัญญา เกิดรสชาติของภาวนามยปัญญา เกิดรสชาติของมรรคญาณ เกิดรสชาติๆ จนถึงที่สุด สิ้นรสสิ้นชาติ สิ้นหมดเลย ถ้าเราตั้งใจของเรา เราทำอย่างนั้นจะเป็นประโยชน์กับเรา

ฉะนั้น สิ่งที่ทำมาแล้ว สิ่งปฏิบัติมาแล้วเป็นประโยชน์กับเราก็เป็นประโยชน์กับเรา สิ่งมันผ่านไปแล้วให้ผ่านกันไป จบสิ้นกันไปเนาะ เอวัง